

PIEŅEMTIE TEKSTI

P8_TA(2016)0409

ES mehānisms demokrātijai, tiesiskumam un pamattiesībām

Eiropas Parlamenta 2016. gada 25. oktobra rezolūcija ar ieteikumiem Komisijai par ES mehānisma demokrātijai, tiesiskumam un pamattiesībām izveidi (2015/2254(INL))

Eiropas Parlaments,

- ņemot vērā Līguma par Eiropas Savienības darbību 225. pantu,
- ņemot vērā Līguma par Eiropas Savienību (LES) preambulu, jo īpaši tās otro un ceturto, piekto un septīto apsvērumu,
- jo īpaši ņemot vērā LES 2. pantu, 3. panta 1. punktu, 3. panta 3. punkta otro daļu un 6., 7. un 11. pantu,
- ņemot vērā LESD pantus, kuri attiecas uz demokrātijas, tiesiskuma un pamattiesību ievērošanu, veicināšanu un aizsardzību Savienībā, tostarp tā 70., 258., 259., 260., 263. un 265. pantu,
- ņemot vērā LES 4. panta 3. punktu un 5. pantu, LESD 295. pantu un 1. protokolu par valstu parlamentu lomu Eiropas Savienībā un 2. protokolu par subsidiaritātes un proporcionālītātes principu piemērošanu, kas ir pievienoti LES un LESD,
- ņemot vērā Eiropas Savienības Pamattiesību hartu (Harta),
- ņemot vērā Eiropas Padomes Eiropas Sociālo hartu un jo īpaši tās E pantu,
- ņemot vērā Kopenhāgenas kritērijus un Savienības noteikumu kopumu (*acquis*), kas kandidātvalstij jāizpilda, ja tā vēlas pievienoties Savienībai, jo īpaši to 23 un 24. nodaļu,
- ņemot vērā Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvenciju (ECTK), Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru, Eiropas Padomes Parlamentārās asamblejas, Ministru komitejas, cilvēktiesību komisāra un Venēcijas komisijas konvencijas, ieteikumus, rezolūcijas un ziņojumus,
- ņemot vērā Eiropas Padomes 2000. gada 25. oktobra Ieteikumu Nr. R(2000)21 un Apvienoto Nāciju Organizācijas 1990. gadā pieņemtos pamatprincipus par advokātu lomu, kuros pausts aicinājums valstīm garantēt brīvu un neatkarīgu juridisko profesiju,

- ņemot vērā Eiropas Padomes un Eiropas Savienības 2007. gada 23. maija Sapašanās memorandu,
- ņemot vērā Eiropas Padomes Vispārējo konvenciju par nacionālo minoritāšu aizsardzību,
- ņemot vērā Eiropas Padomes izstrādāto Eiropas reģionālo vai minoritāšu valodu hartu,
- ņemot vērā tiesiskuma kontrolesarakstu, ko Venēcijas komisija pieņēma savā 106. plenārsesijā 2016. gada 18. martā,
- ņemot vērā Vispārējo Cilvēktiesību deklarāciju,
- ņemot vērā ANO līgumus par cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzību un ANO līgumu struktūru judikatūru,
- ņemot vērā ANO Konvenciju par jebkādas sieviešu diskriminācijas izskaušanu,
- ņemot vērā 2008. gada aprīļa ANO Pieeju palīdzībai tiesiskuma jomā,
- ņemot vērā ANO ilgtspējīgas attīstības mērķus, it īpaši 16. mērķi,
- ņemot vērā Eiropas lietu komiteju konferences (COSAC) divdesmit piekto pusgada 2016. gada 18. maija ziņojumu “Uz parlamentāro uzraudzību attiecināmo Eiropas Savienības procedūru un prakses attīstība” (*Developments in European Union Procedures and Practices Relevant to Parliamentary Scrutiny*),
- ņemot vērā Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūras (FRA) publikācijas, tostarp FRA 2013. gada 31. decembra dokumentā „Pamattiesības Eiropas Savienības nākotnes tieslietās un iekšlietās” (*Fundamental rights in the future of the European Union's Justice and Home Affairs*) ierosināto Eiropas pamattiesību informācijas sistēmu (EFRIS),
- ņemot vērā FRA 2016. gada 8. aprīļa atzinumu par integrēta instrumenta izstrādi ar objektīviem pamattiesību rādītājiem, kas spēj novērtēt atbilstību LES 2. pantā uzskaitītajām kopējām vērtībām, balstoties uz pašreizējiem informācijas avotiem,
- ņemot vērā Vācijas, Dānijas, Somijas un Nīderlandes ārlietu ministru 2013. gada 6. marta vēstuli Komisijas priekšsēdētājam,
- ņemot vērā Itālijas prezidentvalsts 2014. gada 15. novembra piezīmi par tiesiskuma ievērošanas nodrošināšanu Eiropas Savienībā,
- ņemot vērā Padomes un Padomes ietvaros 2014. gada 16. decembrī kopā sanākušo dalībvalstu secinājumus par to, kā nodrošināt tiesiskuma ievērošanu,
- ņemot vērā pirmo un otro tiesiskuma dialogu Luksemburgas un Nīderlandes ES Padomes prezidentūras laikā — 2015. gada 17. novembrī un 2016. gada 24. maijā,
- ņemot vērā Padomes 2014. gada 19. decembra „Pamatnostādnes par metodiskiem pasākumiem, kas būtu jāveic, lai pārbaudītu pamattiesību saderīgumu Padomes sagatavošanas struktūrās”,

- ņemot vērā Komisijas 2010. gada 19. oktobra paziņojumu „Stratēģija Pamattiesību hartas efektīvai īstenošanai Eiropas Savienībā”;
 - ņemot vērā Komisijas dienestu 2011. gada 6. maija darba dokumentu “Darbības pamatnostādnes par pamattiesību ņemšanu vērā Komisijas ietekmes novērtējumos” (*Operational Guidance on taking account of Fundamental rights in Commission Impact Assessments*),
 - ņemot vērā esošo Komisijas monitoringa mehānismu un periodiska novērtējuma instrumentus, tostarp sadarbības un pārbaudes mehānismu, rezultātu apkopojumu tiesiskuma jomā, korupcijas apkarošanas ziņojumus un plašsaziņas līdzekļu monitoringa instrumentu,
 - ņemot vērā Komisijas ikgadējo kolokviju par pamattiesībām,
 - ņemot vērā Komisijas 2014. gada 11. marta paziņojumu „Jauns ES mehānisms tiesiskuma nostiprināšanai” (COM(2014)0158),
 - ņemot vērā 2016. gada 13. aprīļa Iestāžu nolīgumu par labāku likumdošanas procesu,
 - ņemot vērā Eiropas Padomes 2009. gada 1. oktobra Labas prakses kodeksu sabiedrības līdzdalībai lēmumu pieņemšanas procesā,
 - ņemot vērā 2016. gada ES rezultātu apkopojumu tiesiskuma jomā un Komisijas 2016. gada 15. jūlija ziņojumu „2015. gada ziņojums par Eiropas Savienības tiesību piemērošanu”,
 - ņemot vērā Parlamenta Eiropas pievienotās vērtības nodaļas 2016. gada aprīļa novērtējumu „ES mehānismi demokrātijai, tiesiskumam un pamattiesībām”,
 - ņemot vērā Reglamenta 46. un 52. pantu,
 - ņemot vērā Pilsoņu brīvību, tieslietu un iekšlietu komitejas ziņojumu un Konstitucionālo jautājumu komitejas atzinumu (A8-0283/2016),
- A. tā kā Savienības pamatā ir tādu vērtību kā cilvēka cieņas, brīvības demokrātijas, vienlīdzības, tiesiskuma un cilvēktiesību, tostarp minoritātēm piederīgu personu tiesību, ievērošana, kas ir ietvertas LES pirmajos pantos noteiktajos pamatprincipos un mērķos un dalības Savienībā kritērijos;
- B. tā kā Savienības iestādēm un struktūrām un dalībvalstīm būtu jāievēro savas saistības un jākalpo par modeli, patiešām minētās saistības izpildot un cenšoties 28 dalībvalstīs un Savienības iestādēs ieviest kopīgu tiesiskuma kultūru, kas visām iesaistītajām pusēm būtu jāpiemēro vienādi, vienlaikus ņemot vērā, ka pilnīga šo principu ievērošana un sekmēšana ir būtisks Eiropas projekta kā tāda leģitimitātes priekšnoteikums un iedzīvotāju uzticības Savienībai vairošanas nosacījums;
- C. tā kā saskaņā ar Eiropas Savienības Tiesas (EST) 2014. gada 18. decembra Atzinumu 2/13¹ un attiecīgo judikatūru pamattiesības, kas atzītas Hartā, ir Savienības juridiskās struktūras pamatā un minēto tiesību ievērošana ir ES tiesību aktu likumības nosacījums un tādējādi ar minētajām tiesībām nesaderīgi tiesību akti Savienībā nav pieņemami;

¹ ECLI:EU:C:2014:2454.

- D. tā kā saskaņā ar LES 2. pantu, 3. panta 1. punktu un 7. pantu Savienībai ir iespēja rīkoties, lai aizsargātu tās „konstitucionālo kodolu” un kopējās vērtības, kas ir tās pamatā;
- E. tā kā tiesiskums ir Eiropas liberālās demokrātijas balsts un viens no Savienības pamatprincipiem, kas izriet no visu dalībvalstu kopīgajām konstitucionālajām tradīcijām;
- F. tā kā visām dalībvalstīm un Savienības un kandidātvalstu iestādēm, struktūrām, birojiem un aģentūrām ir pienākums ievērot, aizsargāt un popularizēt minētos principus un vērtības un lojāli sadarboties;
- G. tā kā cita starpā saskaņā ar LES un LESD pievienoto 24. protokolu par patvērumu Eiropas Savienības dalībvalstu pilsoņiem, Padomes Pamatlēmuma Nr. 2002/584/TI par Eiropas apcietināšanas orderi un par nodošanas procedūrām starp dalībvalstīm¹ 10. apsvērumu un Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru (2011. gada 21. janvāra spriedums lietā *M.S.S. pret Beļģiju un Grieķiju*) un Eiropas Savienības Tiesas judikatūru (2011. gada 21. decembra spriedums lietā *N.S.* un *M.E.*², 2016. gada 5. aprīļa spriedums lietā *Aranyosi un Căldăraru*³) dalībvalstīm, tostarp dalībvalstu tiesām, ir pienākums atturēties īstenot Savienības tiesību aktus attiecībā ar citām dalībvalstīm, ja ir droša varbūtība, ka var tikt nopietni pārkāpts vai nopietni un pastāvīgi pārkāpts tiesiskuma princips un pamattiesības minētajās citās dalībvalstīs;
- H. tā kā tiesiskuma ievērošana Savienībā ir ne tikai pamattiesību aizsardzības priekšnoteikums, bet arī visu no līgumiem un starptautiskajām tiesībām izrietošo tiesību un pienākumu ievērošanas priekšnoteikums, un bez tās nav iespējama savstarpēja atzīšana un uzticēšanās, kā arī tā ir galvenais faktors tādas politikas jomās kā iekšējais tirgus, izaugsme un nodarbinātība, diskriminācijas apkarošana, sociālā iekļaušana, policijas un tiesu iestāžu sadarbība, Šengenas zona un patvēruma un migrācijas politika, un tādēļ tiesiskuma, demokrātiskās pārvaldes un pamattiesību erozija ir nopietns Savienības stabilitātes, monetārās savienības un brīvības, drošības un tiesiskuma kopīgās telpas un Savienības labklājības apdraudējums;
- I. tā kā veids, kādā dalībvalstīs tiek īstenots tiesiskums, būtiski ietekmē dalībvalstu savstarpējo uzticēšanos un uzticēšanos to tiesiskajām sistēmām, un tai tādēļ ir svarīga nozīme, lai izveidotu brīvības, drošības un tiesiskuma telpu bez iekšējām robežām;
- J. tā kā Savienības pamatā ir kopīgu vērtību un principu kopums un tā kā tādu pamatvērtību un principu definēšana, pateicoties kurām demokrātija uzplaukst un tiek aizsargātas pamattiesības, ir dzīvs un nemitīgs process, un, kaut arī šīs vērtības un principi var attīstīties laikā, tie ir jāaizsargā un tiem vajadzētu kalpot par politisko lēmumu pamatu un būt neatkarīgiem no dažādiem politiskiem vairākumiem un nepakļauties īslaicīgām izmaiņām, tādēļ neatkarīgai un objektīvai tiesu sistēmai, kurai ir tiesības tos interpretēt, ir izšķiroša nozīme;
- K. tā kā Savienības pilsoņi un iedzīvotāji ne vienmēr pietiekami apzinās visas savas kā

¹ Padomes Pamatlēmums 2002/584/JHA (2002. gada 13. jūnijs) par Eiropas apcietināšanas orderi un par nodošanas procedūrām starp dalībvalstīm (OV L 190, 18.7.2002., 1. lpp).

² ECLI:EU:C:2011:865.

³ ECLI:EU:C:2016:198.

eiropiešu tiesības; tā kā viņiem būtu jāvar kopīgi veidot Savienības pamatvērtības un principus un, pats galvenais, uzņemties atbildību par tiem;

- L. tā kā saskaņā ar LES 4. panta 2. punktu Savienībai ir jāievēro dalībvalstu vienlīdzība Līgumu normu izpildē un tā kā kultūras dažādības un valstu tradīciju ievērošana gan pašās dalībvalstīs, gan to starpā nedrīkstētu traucēt demokrātijas, tiesiskuma un pamattiesību vienādu un augsta līmeņa aizsardzību visā Savienībā; tā kā vienlīdzības un diskriminācijas aizlieguma princips ir universāls princips un tas ir kopīgs visiem Savienības politikas virzieniem un darbībām;
- M. tā kā tiesiskuma un efektīvu un neatkarīgu tiesu sistēmu nodrošināšanai ir galvenā nozīme tādas labvēlīgas politiskas vides radīšanā, ar kuras palīdzību var atgūt sabiedrības uzticību iestādēm, un līdz ar to arī tie galvenie faktori no investīcijām draudzīgas vides viedokļa un lielākas regulatīvās pārredzamības un ilgtspējīgas izaugsmes nodrošināšanas viedokļa;
- N. tā kā tiesu sistēmu efektivitātes uzlabošana dalībvalstīs ir galvenais tiesiskuma aspekts un tā ir būtiska, lai nodrošinātu vienlīdzīgu attieksmi, sodot par varas ļaunprātīgu izmantošanu un novēršot patvaļu, un tā kā Komisija to ir noteikusi par svarīgāko strukturālo reformu sastāvdaļu Eiropas pusgadā, ikgadējā ekonomikas politikas koordinācijas ciklā, kas tiek īstenots Savienības līmenī; tā kā juridisko profesiju neatkarība ir viens no brīvās un demokrātiskās sabiedrības stūrakmeņiem;
- O. tā kā ANO ģenerālsekretāra norādījumos „ANO pieeja palīdzībai tiesiskuma jomā” ir ieteikts tiesiskuma nodrošināšanā iesaistīt gan publisko pārvaldi, gan arī pilsonisko sabiedrību, tādējādi veicinot tiesiskuma stiprināšanu un uzlabojot valsts amatpersonu un iestāžu pārskatatbildību;
- P. tā kā Eiropas Parlamenta Izpētes dienesta pētījumā par Eiropas integrācijas trūkuma radītajām izmaksām organizētās noziedzības un korupcijas jomā ir pausts uzskats, ka, integrējot plašākā tiesiskuma monitoringa sistēmā šā brīža Savienības uzraudzības mehānismus, piemēram, sadarbības un pārbaudes mehānismu, rezultātu apkopojumu tiesiskuma jomā un korupcijas novēršanas ziņojumu, varētu ietaupīt EUR 70 miljardus gadā;
- Q. tā kā ES demokrātiskajai un juridiskajai pārvaldībai nav vienlīdz stingra normatīvā pamata kā ekonomiskajai pārvaldībai, kamēr Savienība neapliecina tādu pašu stingrību un prasīgumu pamatvērtību ievērošanā kā savu ekonomikas un nodokļu noteikumu labas īstenošanas nodrošināšanā;
- R. tā kā, ja kandidātvalsts neievēro noteiktos standartus, vērtības un demokrātijas principus, tiek kavēta tās pievienošanās Savienībai līdz brīdim, kad tā šos standartus pilnībā ievēro, savukārt, ja kāda dalībvalsts vai Savienības iestāde neievēro šos pašus standartus, tam praksē ir neliela ietekme;
- S. tā kā Kopenhāģenas kritērijos noteiktās saistības kandidātvalstīm tiek piemērotas dalībvalstīm arī pēc to pievienošanās Savienībai saskaņā ar LES 2. pantu un LES 4. pantā nostiprināto patiesas sadarbības principu un tā kā tāpēc regulāri būtu jānovērtē ne tikai jaunās, bet arī vecās dalībvalstis, lai pārbaudītu, vai to tiesību aktos un praksē joprojām tiek ievēroti kritēriji un kopējās vērtības, kas ir Savienības pamatā;
- T. tā kā aptuveni 8 % no Savienības iedzīvotājiem ir piederīgi kādai nacionālajai

minoritātei un aptuveni 10 % runā reģionālajā vai minoritātes valodā; tā kā Savienībai nav juridiskā satvara, kad garantētu šo iedzīvotāju kā minoritātes tiesības; tā kā ir ārkārtīgi svarīgi izveidot efektīvu mehānismu šo iedzīvotāju tiesību uzraudzībai Savienībā; tā kā ir atšķirība starp minoritāšu aizsardzību un diskriminācijas novēršanas politikas nostādnēm; tā kā vienlīdzīga attieksme ir visu iedzīvotāju pamattiesības, nevis privilēģija;

- U. tā kā iekšējās un ārējās demokrātijas, tiesiskuma un pamattiesību politikas saskaņotībai un konsekvencei ir galvenā nozīme uzticības Savienībai nodrošināšanā;
- V. tā kā maz ir instrumentu, ar kuriem nodrošina Savienības iestāžu likumdošanas un izpildvaras jomā pieņemto politisko lēmumu atbilstību Savienības pamatprincipiem un vērtībām;
- W. tā kā Eiropas Savienības Tiesa nesen ir pieņēmusi vairākus nolēmumus anulēt konkrētus Savienības tiesību aktus, Komisijas lēmumus vai likumdošanas paņēmienus, jo tie ir pretrunā Hartai vai neatbilst Līgumu principiem par pārredzamību un piekļuvi dokumentiem, bet dažos gadījumos Savienības iestādes nav pilnībā ievērojušas šo nolēmumu burtu un garu;
- X. tā kā Savienības pievienošanās ECTK ir Līgumā paredzēts pienākums saskaņā ar LES 6. panta 2. punktu;
- Y. tā kā plurālistiskas demokrātijas veicināšana un aizsardzība, cilvēktiesību un pamatbrīvību ievērošana, kā arī tiesiskums, politiskā un juridiskā sadarbība, sociālā kohēzija un kultūras mijiedarbība ir Eiropas Padomes un Savienības sadarbības pamatā;
- Z. tā kā nepieciešamību pēc efektīvākiem un saistošākiem mehānismiem, lai pilnībā nodrošinātu Līguma principu un vērtību piemērošanu, ir atzinušas Padome un Komisija un tie ir īstenoti praksē, izveidojot Padomes dialogu tiesiskuma jomā un Komisijas ES mehānismu tiesiskuma nostiprināšanai;
- AA. tā kā Savienības rīcībā ir virkne instrumentu un procedūru, lai nodrošinātu Līguma principu un vērtību pilnīgu un pareizu piemērošanu, taču nav ātras un efektīvas reakcijas no Savienības iestāžu puses; tā kā, lai esošie instrumenti būtu atbilstīgi un efektīvi un netiktu uztverti kā politiski motivēti vai vienpusēji un netaisnīgi izdevīgi atsevišķām valstīm, tie ir jāpiemēro, jāizvērtē un jāpapildina, īstenojot tiesiskuma mehānismu;
- AB. tā kā Eiropas Savienības Tiesas lietu skaits, kurās ir ietvertas atsauces uz Hartu, ir palielinājies no 43 2011. gadā līdz 210 lietām 2014. gadā;
- AC. tā kā saskaņota rīcība starp iestādēm un dalībvalstīm demokrātijas, tiesiskuma un pamattiesību ievērošanā nodrošinās acīmredzamas priekšrocības, piemēram, lietu lētāku izskatīšanu tiesā, lielāku skaidrību attiecībā uz Savienības iedzīvotājiem un viņu tiesībām un lielāku noteiktību dalībvalstīm īstenošanas jomā;
- AD. tā kā dažu dalībvalstu valdības noliedz, ka Savienības principi un vērtības ir Līgumā noteikts pienākums vai ka Savienībai ir tiesības nodrošināt atbilstību;
- AE. tā kā situācijās, kurās kāda dalībvalsts vairs nenodrošinās demokrātijas, tiesiskuma un pamattiesību ievērošanu, vai tiesiskuma principa pārkāpuma gadījumā Savienībai un tās dalībvalstīm ir pienākums aizsargāt Līgumu nedalāmību un piemērošanu un aizstāvēt

ikvienas tādas personas tiesības, kas atrodas tās jurisdikcijā;

- AF. tā kā pilsoniskajai sabiedrībai ir svarīga nozīme demokrātijas izveidošanā un stiprināšanā, uzraudzībā, valsts varas ierobežošanā un labas pārvaldības, pārredzamības, efektivitātes, reaģētspējas un pārskatatbildības sekmēšanā;
 - AG. tā kā subsidiaritātes princips nebūtu jāizmanto, lai noraidītu jebkādu Savienības iejaukšanos ar mērķi nodrošināt Līguma principu un vērtību ievērošanas dalībvalstīs;
 - AH. tā kā Savienības rīcība, lai dalībvalstīs un iestādēs nodrošinātu to vērtību ievērošanu, pamatojoties uz kurām Savienība ir dibināta un no kurām izriet Savienības tiesību akti, ir būtiski svarīgs nosacījums valstu līdzdalībai Eiropas projektā;
 - AI. tā kā aizvien notiekošais Eiropas integrācijas process un nesenie dažās dalībvalstīs notikušie notikumi ir apliecinājuši to, ka tiesiskuma un pamatvērtību neievērošana nav pienācīgi novērsta un ka ir jāpārskata un jāapvieno esošie mehānismi un jāizstrādā efektīvs mehānisms, ar kura palīdzību likvidē atlikušās atšķirības un nodrošina Līgumu principu un vērtību ievērošanu, aizsardzību un sekmēšanu visā Savienībā;
 - AJ. tā kā būtu jānoslēdz jauns ES pakts par demokrātiju, tiesiskumu un pamattiesībām (ES DTP pakts) un tā pamatā būtu jābūt pierādījumiem; tā kā tam ir jābūt objektīvam un brīvam no ārējas ietekmes, jo īpaši politiskās varas ietekmes, nediskriminējošam un vienādi vērtējošam; subsidiaritātes, nepieciešamības un proporcionalitātes principu ievērojošam; tādām, kas attiecas gan uz dalībvalstīm, gan Savienības iestādēm, kā arī to īstenojot, ir jābalstās uz pakāpenisku pieeju, kurā ir gan preventīvā, gan korektīvā daļa;
 - AK. tā kā ar jauno ES DTP paktu būtu jānodrošina vienota un saskaņota sistēma, pamatojoties uz pastāvošajiem instrumentiem un mehānismiem un iekļaujot tos, un būtu jānovērš visus atlikušos trūkumus;
 - AL. tā kā ES pakta par demokrātiju, tiesiskumu un pamattiesībām noslēgšanai nebūtu jāskar LES 7. panta 1. un 2. punkta tiešu piemērošanu,
1. iesaka līdz iespējamām Līguma izmaiņām izveidot visaptverošu Savienības mehānismu, ar kuru sekmē demokrātiju, tiesiskumu un pamattiesības un kurā piedalītos visas attiecīgās ieinteresētās personas, un tādēļ prasa Komisijai līdz 2017. gada septembrim, pamatojoties uz LESD 295. pantu, iesniegt priekšlikumu par to, lai noslēgtu Savienības paktu par demokrātiju, tiesiskumu un pamattiesībām (ES DTP pakts) kā iestāžu nolīgumu, ar ko paredz pasākumus, kas atvieglotu sadarbību starp Savienības iestādēm un tās dalībvalstīm saskaņā ar LES 7. pantu un integrētu, saskaņotu un papildinātu pašreizējos mehānismus, ņemot vērā sīki izstrādātos ieteikumus, kuri izklāstīti pielikumā, un ietverot iespēju visām Savienības iestādēm un struktūrām pievienoties ES DTP pakam, ja tās to vēlētos;
 2. aicina Komisiju iesaistīties jēgpilnā dialogā ar pilsonisko sabiedrību un nodrošināt, ka priekšlikumā par iestāžu nolīgumu tiek ņemts vērā tās ieguldījums un nozīme;
 3. jo īpaši iesaka, lai ES DTP paktā tiktu ietverti preventīvi un korektīvi elementi un lai tas tiktu vienādi piemērots visās dalībvalstīs, kā arī trijās galvenajās Savienības iestādēs, ievērojot subsidiaritātes, nepieciešamības un proporcionalitātes principus;
 4. uzskata — lai gan ES DTP pakta galvenais uzdevums būtu nepieļaut un labot Savienības vērtību pārkāpumus, tajā būtu jāietver arī iespējamās sankcijas, kurām var

būt efektīva atturoša funkcija;

5. uzskata, ka *FRA* secinājumi un atzinumi, kā arī Eiropas Savienības Tiesas judikatūra ir uzskatāmi par labu LES 2. panta un Hartā nostiprināto tiesību tvēruma interpretācijas pamatu;
6. atgādina, ka Komisijai kā Līgumu izpildes uzraudzītājai ir pienākums uzraudzīt un novērtēt, vai dalībvalstis un visas Savienības iestādes un struktūras pareizi piemēro Savienības tiesību aktus un ievēro principus un mērķus, kas nostiprināti Līgumos; tādēļ saskaņā ar demokrātijas, tiesiskuma un pamattiesību politikas ciklu (DTP politikas cikls), novērtējot to, kā Komisija ievēro demokrātiju, tiesiskumu un pamattiesības, iesaka ņemt vērā šo Komisijas uzdevumu;
7. aicina Komisiju, sākot no 2018. gada, apvienot savus attiecīgos ikgadējos tematiskos ziņojumus, kā arī esošo uzraudzības mehānismu un periodiskās novērtēšanas rīku rezultātus, lai tos visus, iekļautus DTP politikas ciklā, publiskotu vienā dienā;
8. uzskata, ka ir svarīgi veicināt nepārtrauktu dialogu un panākt ciešāku Savienības un tās dalībvalstu vienprātību nolūkā sekmēt un aizstāvēt demokrātiju, tiesiskumu un pamattiesības un aizsargāt kopīgās vērtības, kas ir nostiprinātas Līgumos un Pamattiesību hartā, pilnībā nodrošinot pārredzamību un objektivitāti; ir pārliecināts, ka jautājumā par Līgumos un Hartā nostiprinātajām pamattiesībām un vērtībām nekādu kompromisu būt nevar;
9. uzsver, ka Parlamentam un dalībvalstu parlamenti būtu jāuzņemas galvenā loma LES 2. pantā nostiprināto Savienības kopējo vērtību ievērošanas progresa novērtēšanā un tām nodrošinātās atbilstības uzraudzīšanā; norāda, ka Parlamentam ir svarīga nozīme nepieciešamo pastāvīgo diskusiju uzturēšanā saistībā ar Savienības kopīgo izpratni par demokrātiju, tiesiskumu un pamattiesībām, ņemot vērā mūsu sabiedrībā notikušās izmaiņas; uzskata, ka šo vērtību un principu īstenošanas pamatā arī ir jābūt efektīvai uzraudzībai attiecībā uz to, kā tiek ievērotas Hartā garantētās pamattiesības;
10. iesaka visās parlamentārajās debatēs par demokrātiju, tiesiskumu un pamattiesībām iesaistīt pilsonisko sabiedrību un uzskata, ka pilsoniskā līdzdalība un pilsoniskās sabiedrības spēks būtu jāņem vērā kā demokrātijas rādītājs;
11. aicina Komisiju līdz 2017. gada jūnijam iesniegt jaunu projektu nolīgumam par Savienības pievienošanos ECTK, lai ievērotu LES 6. pantā noteiktās saistības, un pievērsties Eiropas Savienības Tiesas atzinumā 2/13 ietvertajiem secinājumiem; turklāt aicina Eiropas Padomi ļaut trešām pusēm parakstīt Eiropas Sociālo hartu, lai Komisija varētu sākt sarunas par Savienības pievienošanos;
12. ņemot vērā sabiedrības viedokļus, aicina Eiropas Ombudu savā gada pārskatā uzsvērt un īpašā nodaļā apkopot lietas, ieteikumus un lēmumus, kas saistīti ar iedzīvotāju pamattiesībām, kā arī demokrātijas un tiesiskuma principiem; aicina Komisiju analizēt minētos konkrētos ieteikumus;
13. aicina Komisiju veikt pasākumus, lai saskaņā ar Hartas 47. pantu nodrošinātu juridiskās palīdzības vispārēju pieejamību tām personām un organizācijām, kuras iesaistītas lietās par dalībvalstu valdību vai Savienības iestāžu veiktiem demokrātijas, tiesiskuma un pamattiesību pārkāpumiem, nepieciešamības gadījumā papildinot nacionālās sistēmas un Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvu par juridisko palīdzību kriminālprocesos

aizdomās turētajām un apsūdzētajām personām un Eiropas apcietināšanas ordera procesā pieprasītajām personām;

14. atzinīgi vērtē Eiropas Savienības Tiesas reformu, ar kuru ir paredzēts pakāpeniski palielināt tiesnešu skaitu tiesā, lai tiktu galā ar darba slodzi un nodrošinātu īsāku tiesvedības ilgumu;
15. iesaka, ka ekspertu grupa demokrātijas, tiesiskuma un pamattiesību jautājumos (DTP ekspertu grupa), kas paredzēta iestāžu nolīgumā, varētu veikt arī novērtējumu par iespēju vērsties tiesā Savienības līmenī, ietverot tādus aspektus kā tiesu un tiesnešu neatkarība un objektivitāte, neatkarīgi juristi, tiesiskā statusa noteikumi, tiesvedības ilgums un izmaksas, juridiskās palīdzības sistēmas atbilstība un efektivitāte, kā arī vajadzīgo līdzekļu pieejamība, tiesu nolēmumu izpilde, tiesu kontroles darbības joma, iedzīvotājiem pieejamie pārsūdzības līdzekļi un iespējas īstenot pārrobežu kolektīvo tiesisko aizsardzību; uzskata, ka šajā saistībā vajadzētu pievērst uzmanību LESD 298. panta 1. punkta noteikumiem un Savienības pilsoņu tiesībām uz atvērtu, efektīvu un neatkarīgu Eiropas pārvaldību;
16. aicina Komisiju partnerībā ar pilsonisko sabiedrību izstrādāt un īstenot izpratnes veidošanas kampaņu, lai ļautu Savienības pilsoņiem un iedzīvotājiem pilnībā izmantot savas Līgumos un Hartā paredzētās tiesības (piem., vārda brīvību, pulcēšanās brīvību un tiesības balsot), un sniegt informāciju par pilsoņu tiesībām uz tiesisko aizsardzību un strīdu izšķiršanas ceļiem tādu demokrātijas, tiesiskuma un pamattiesību pārkāpumu gadījumos, kurus veikušas dalībvalstu valdības vai Savienības iestādes;
17. aicina izveidot demokrātijas veicināšanas fondu — organizāciju, kas ar dotācijām atbalstītu vietējos dalībniekus, kuri veicina demokrātijas, tiesiskuma un pamattiesību ievērošanu Savienībā;
18. norāda, ka, ja Savienība, noslēdzot savus starptautiskos nolīgumus, nosaka prasības aizsargāt un veicināt cilvēktiesības, tad tai ir jānodrošina, lai arī iestādes un visas dalībvalstis ievērotu tiesiskumu un pamattiesības;
19. turklāt iesaka ES DTP paktā ietvert dalībvalstu un Savienības ratificēto starptautisko nolīgumu un Savienības primāro un sekundāro tiesību aktu saderīguma regulāru uzraudzību;
20. turklāt uzskata, ka, apsverot iespējamo Līguma grozīšanu, būtu jāizdara šādas izmaiņas:
 - noteikt to, ka LES 2. pants un Harta kļūst par juridisko pamatu pasākumiem, kas jāpieņem saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru;
 - saskaņā ar LES 2. pantu un Hartu valsts tiesām ļaut celt prasību Tiesā par dalībvalstu rīcības likumību;
 - pārskatīt LES 7. pantu, lai noteiktu atbilstīgas un piemērojamas sankcijas pret jebkuru dalībvalsti, vienlaikus precizējot vainīgo dalībvalstu tiesības (papildus tiesībām balsot Padomē), kuras attiecīgajām dalībvalstīm īslaicīgi varētu atņemt, piemēram, tās varētu būt finanšu sankcijas vai Savienības finansējuma apturēšana;
 - ļaut vienai trešdaļai Eiropas Parlamenta deputātu vērsties Tiesā pēc kāda Savienības tiesību akta pieņemšanas galīgajā redakcijā un pirms tā īstenošanas;

- grozot LESD 258. un 259. pantu, ļaut tām fiziskām un juridiskām personām, kuras kādā lietā ir skartas tieši un personīgi, celt prasību Eiropas Savienības Tiesā par iespējamām Hartas pārkāpumiem, ko izdarījušas Savienības iestādes vai dalībvalsts;
 - atcelt Hartas 51. pantu un pārveidot Hartu par Savienības tiesību hartu;
 - pārskatīt vienprātības nosacījumus jomās, kas saistītas ar pamattiesību ievērošanu, aizsardzību un veicināšanu, piemēram, attiecībā uz līdztiesību un nediskrimināciju;
21. apstiprina, ka minētajos ieteikumos ir ievērotas pamattiesības un subsidiaritātes princips;
 22. uzskata, ka jebkādas pieprasīto priekšlikumu izmaksas no Savienības budžeta būtu jāsedz no jau esošajiem piešķirtajiem budžeta līdzekļiem; uzsver, ka gan Savienībai un tās dalībvalstīm, gan iedzīvotājiem šo priekšlikumu pieņemšana un īstenošana varētu ievērojami samazināt izmaksas un patērēto laiku, kā arī veicināt savstarpējo uzticēšanos un dalībvalstu un Savienības lēmumu un rīcības savstarpēju atzīšanu, tādējādi sniedzot labumu gan ekonomikas, gan sociālajā jomā;
 23. uzdod priekšsēdētājam šo rezolūciju un pielikumā izklāstītos detalizētos ieteikumus nosūtīt Komisijai un Padomei, dalībvalstu parlamentiem un valdībām, kā arī Reģionu komitejai izplatīšanai reģionālajiem parlamentiem un padomēm.

Detalizēti ieteikumi iestāžu nolīguma projektam par uzraudzības un paveiktā darba kontroles procedūru kārtību attiecībā uz stāvokli demokrātijas, tiesiskuma un pamattiesību jomā dalībvalstīs un ES iestādēs

ESTĀŽU NOLĪGUMA PROJEKTS

EIROPAS SAVIENĪBAS PAKTS PAR DEMOKRĀTIJU, TIESISKUMU UN PAMATTIESĪBĀM

Eiropas Parlaments, Eiropas Savienības Padome un Eiropas Komisija,

ņemot vērā Līguma par Eiropas Savienību (LES) preambulu, jo īpaši tās otro, ceturto, piekto un septīto apsvērumu,

jo īpaši ņemot vērā LES 2. pantu, 3. panta 1. punktu, 3. panta 3. punkta otro daļu un 6., 7. un 11. pantu,

ņemot vērā Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) pantus, kuri attiecas uz demokrātijas, tiesiskuma un pamattiesību ievērošanu, veicināšanu un aizsardzību Savienībā, tostarp tā 70., 258., 259., 260., 263. un 265. pantu,

ņemot vērā LES 4. panta 3. punktu un 5. pantu, LESD 295. pantu un LES un LESD pievienoto 1. protokolu par valstu parlamentu lomu Eiropas Savienībā un 2. protokolu par subsidiaritātes un proporcionalitātes principu piemērošanu,

ņemot vērā Eiropas Savienības Pamattiesību hartu (Harta),

ņemot vērā Eiropas Padomes Eiropas Sociālo hartu un jo īpaši tās E pantu par nediskrimināciju,

ņemot vērā Kopenhāgenas kritērijus un Savienības noteikumu kopumu (*acquis*), kas kandidātvalstij jāizpilda, ja tā vēlas pievienoties Savienībai, jo īpaši to 23. un 24. sadaļu,

ņemot vērā Eiropas cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvenciju (ECTK), Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru un Eiropas Padomes Parlamentārās asamblejas, Ministru komitejas, cilvēktiesību komisāra un Venēcijas komisijas konvencijas, ieteikumus, rezolūcijas un ziņojumus,

ņemot vērā tiesiskuma kontROLSarakstu, ko Venēcijas komisija pieņēma 106. plenārsesijā 2016. gada 18. martā,

ņemot vērā Eiropas Padomes un Eiropas Savienības 2007. gada 23. maija Saprašanās memorandu,

ņemot vērā Eiropas Padomes Vispārējo konvenciju par nacionālo minoritāšu aizsardzību,

ņemot vērā Eiropas Padomes izstrādāto Eiropas reģionālo vai minoritāšu valodu hartu,

ņemot vērā Vispārējo cilvēktiesību deklarāciju;

ņemot vērā ANO līgumus par cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzību un ANO līgumu struktūru judikatūru,

ņemot vērā Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūras (FRA) publikācijas, tostarp FRA 2013. gada 31. decembra dokumentā “Pamattiesības Eiropas Savienības nākotnes tieslietās un iekšlietās” (*Fundamental rights in the future of the European Union's Justice and Home Affairs*) ierosināto Eiropas pamattiesību informācijas sistēmu (EFRIS),

ņemot vērā ANO 2008. gada aprīļa dokumentu “Pieeja palīdzībai tiesiskuma jomā”,

ņemot vērā ANO ilgtspējīgas attīstības mērķus, jo īpaši 16. mērķi,

ņemot vērā COSAC 2016. gada 18. maija divdesmit piekto pusgada ziņojumu *Developments in European Union Procedures and Practices Relevant to Parliamentary Scrutiny* (“Uz parlamentāro uzraudzību attiecināmo Eiropas Savienības procedūru un prakses attīstība”),

ņemot vērā Vācijas, Dānijas, Somijas un Nīderlandes ārlietu ministru 2013. gada 6. marta vēstuli Komisijas priekšsēdētājam,

ņemot vērā FRA 2016. gada 8. aprīļa atzinumu par integrēta instrumenta izstrādi ar objektīviem pamattiesību rādītājiem, ar ko, pamatojoties uz pašreizējiem informācijas avotiem, var novērtēt atbilstību LES 2. pantā minētajām kopējām vērtībām,

ņemot vērā Itālijas prezidentvalsts 2014. gada 15. novembra piezīmi par tiesiskuma ievērošanas nodrošināšanu Eiropas Savienībā,

ņemot vērā Padomes un Padomē sanākušo dalībvalstu 2014. gada 16. decembra sanāsmē pieņemtos secinājumus par to, kā nodrošināt tiesiskuma ievērošanu,

ņemot vērā Padomes 2014. gada 19. decembra “Pamatnostādnes par metodiskiem pasākumiem, kas būtu jāveic, lai pārbaudītu pamattiesību saderīgumu Padomes sagatavošanas struktūrās”,

ņemot vērā pirmo un otro, 2015. gada 17. novembra un 2016. gada 24. maija, tiesiskuma dialogu Luksemburgas un Nīderlandes Padomes prezidentūras laikā,

ņemot vērā Komisijas pašreizējo monitoringa mehānismu, kā arī periodiska novērtējuma instrumentus, tostarp sadarbības un pārbaudes mehānismu, rezultātu apkopojumu tiesiskuma jomā, korupcijas apkarošanas ziņojumus un plašsaziņas līdzekļu monitoringa instrumentu,

ņemot vērā Komisijas 2010. gada 19. oktobra paziņojumu “Stratēģija Pamattiesību hartas efektīvai īstenošanai Eiropas Savienībā”;

ņemot vērā Komisijas dienestu 2011. gada 6. maija darba dokumentu “Darbības pamatnostādnes par pamattiesību ņemšanu vērā Komisijas ietekmes novērtējumos”,

ņemot vērā Komisijas 2014. gada 19. marta paziņojumu “Jauns ES mehānisms tiesiskuma nostiprināšanai”,

ņemot vērā Komisijas ikgadējo kolokviju par pamattiesībām,

ņemot vērā 2016. gada 13. aprīļa Iestāžu nolīgumu par labāku likumdošanas procesu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta 2014. gada 27. februāra rezolūciju par stāvokli pamattiesību jomā Eiropas Savienībā (2012. gads)¹,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta 2015. gada 8. septembra rezolūciju par pamattiesību stāvokli Eiropas Savienībā (2013.–2014. gads)²,

- 1) tā kā ir nepieciešams tāds demokrātijas, tiesiskuma un pamattiesību mehānisms, kas ir objektīvs, neitrāls, uz faktiem balstīts un vienlīdzīgi un taisnīgi piemērots gan visās dalībvalstīs, gan Savienības iestādēs un kas ietver kā preventīvo, tā korektīvo dimensiju.
- 2) tā kā šāda mehānisma galvenajam mērķim vajadzētu būt pārkāpumu un demokrātijas, tiesiskuma un pamattiesību neievērošanas novēršanai, vienlaikus nodrošinot instrumentus, kas ir nepieciešami gan LES 7. panta preventīvās, gan korektīvās daļas, kā arī citu Līgumos paredzēto instrumentu praktiskai darbībai.
- 3) tā kā būtu jāizvairās no nevajadzīgas jaunu struktūru radīšanas vai dublēšanas un jādod priekšroka esošo instrumentu integrācijai un iekļaušanai.
- 4) tā kā izstrādāt definīcijas, standartus un kritērijus attiecībā uz demokrātiju, tiesiskumu un pamattiesībām nav vienreizējs lēmums, bet gan drīzāk pastāvīgs un interaktīvs process, kura pamatā ir plašas sabiedriskās debates un apspriedes, regulāra pārskatīšana un paraugprakses apmaiņa.
- 5) tā kā efektīvs var būt vienīgs tāds mehānisms, kam ir Savienības iedzīvotāju plašs atbalsts un kas ļauj viņiem uzņemties atbildību par šo procesu.
- 6) tā kā galvenā atbildība par kopīgu standartu ievērošanu ir dalībvalstīm, bet, ja tie netiek ievēroti, Savienībai ir pienākums iejaukties, lai aizsargātu tās konstitucionālo pamatu un nodrošinātu, ka vērtības, kas noteiktas LES 2. pantā un Hartā, ir garantētas visiem Savienības pilsoņiem un iedzīvotājiem visā Savienības teritorijā.
- 7) tā kā ir svarīgi, lai visi pārvaldes līmeņi cieši sadarbotos saskaņā ar savām kompetences un atbildības jomām un tādējādi varētu agrīni noteikt iespējamās sistēmiskās tiesiskuma apdraudējumus un uzlabot tiesiskuma aizsardzību.
- 8) tā kā pastāv vairāki instrumenti, ar kuriem novērst risku, ka varētu tikt nopietni pārkāptas Savienības vērtības, taču šajā nolūkā ir jāizveido skaidri un objektīvi kritēriji, kas būtu pietiekami spēcīgi un atturoši, lai novērstu tiesiskuma un pamattiesību pārkāpumus; tā kā Savienībai nav tiesiski saistoša mehānisma, ar ko regulāri varētu uzraudzīt to, kā dalībvalstis un Savienības iestādes ievēro Savienības vērtības un pamattiesības.
- 9) tā kā saskaņā ar LESD 295. pantu ar šo iestāžu nolīgumu ir noteikta kārtība, kas atvieglo sadarbību tikai starp Eiropas Parlamentu, Padomi un Komisiju, un tā kā saskaņā ar LES 13. panta 2. punktu minētajām iestādēm ir jādarbojas to pilnvaru ietvaros, kas tām ir saskaņā ar Līgumiem, un ievērojot tām noteiktās procedūras, darbības nosacījumus un mērķus; tā kā šis iestāžu nolīgums neskar Eiropas Savienības Tiesas prerogatīvas uz autentisku Savienības tiesību interpretēšanu,

IR VIENOJUŠIES PAR TURPMĀKO

¹ Pieņemtie teksti, P7_TA(2014)0173.

² Pieņemtie teksti, P8_TA(2015)0286.

1. pants

Galvenie Savienības principi un vērtības, uz kuru pamata tā dibināta, proti, demokrātija, tiesiskums un pamattiesības, tiek ievēroti visā Savienībā saskaņā ar Savienības paktu par demokrātiju, tiesiskumu un pamattiesībām (ES DTP paktu), kurš ietver šo vērtību un principu noteikšanu, attīstīšanu, ievērošanas uzraudzību un izpildi un kas attiecas gan uz dalībvalstīm, gan Savienības iestādēm.

2. pants

ES DTP pakts sastāv no:

- ikgadējā ziņojuma par demokrātiju, tiesiskumu un pamattiesībām (Eiropas DTP ziņojums), kurā iekļauta informācija no Pamattiesību aģentūras, Eiropas Padomes un citām attiecīgām organizācijām, kas darbojas šajā jomā, ar katrai valstij adresētiem ieteikumiem,
- ikgadējām parlamentārajām debatēm, pamatojoties uz minēto Eiropas DTP ziņojumu,
- kārtības, kā novērst iespējamos riskus un pārkāpumus, kā noteikts Līgumos, un īstenot Līguma par Eiropas Savienību (LES) 7. panta preventīvo vai korektīvo daļu,
- Savienības iestāžu politikas cikla demokrātijai, tiesiskumam un pamattiesībām (DTP politikas cikls).

3. pants

ES DTP paktu paplašina, lai Komisijas tiesiskuma sistēmu un Padomes dialogu tiesiskuma jomā apvienotu vienā Savienības instrumentā.

4. pants

Eiropas DTP ziņojumu par demokrātijas, tiesiskuma un pamattiesību situāciju dalībvalstīs sagatavo Komisija, apspriežoties ar 8. pantā minēto neatkarīgu ekspertu grupu (DTP ekspertu grupa). Eiropas DTP ziņojumu Komisija nosūta Eiropas Parlamentam, Padomei un valstu parlamentiem. Eiropas DTP ziņojums ir publiski pieejams.

Eiropas DTP ziņojumā ir vispārīgā daļa un konkrētām valstīm adresēti ieteikumi.

Ja Komisija noteiktajā laikā nepieņem Eiropas DTP ziņojumu un katrai valstij adresētos ieteikumus, attiecīgā Eiropas Parlamenta komiteja var oficiāli aicināt Komisiju sniegt paskaidrojumus par kavēšanās iemesliem un nekavējoties pieņemt attiecīgos dokumentus, lai vēl vairāk nekavētu procesa norisi.

5. pants

Eiropas DTP ziņojumā iekļauj esošos instrumentus, tostarp rezultātu apkopojumu tiesiskuma jomā, plašsaziņas līdzekļu plurālisma uzraudzības instrumentu, pretkorupcijas ziņojumu un salīdzinošās novērtēšanas procedūras, kas balstītas uz LESD 70. pantu, ziņojums papildina šos instrumentus un aizstāj sadarbības un pārbaudes mehānismu Rumānijai un Bulgārijai.

6. pants

Eiropas DTP ziņojumu izstrādā, izmantojot dažādus avotus un esošos dalībvalstu darbību novērtēšanas, ziņošanas un uzraudzības instrumentus, tostarp:

- dalībvalstu kompetento iestāžu sniegto informāciju par demokrātijas, tiesiskuma un pamattiesību ievērošanu,
- *FRA*, jo īpaši *EFRIS* instrumentu,
- citas Savienības specializētās aģentūras, jo īpaši Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītāju (*EDAU*), Eiropas Dzimumu līdztiesības institūtu (*EIGE*), Eiropas Dzīves un darba apstākļu uzlabošanas fondu (*Eurofound*) un *Eurostat*,
- ekspertus, akadēmisko aprindu pārstāvjus, pilsoniskās sabiedrības organizācijas, profesionālās un nozaru, piemēram, tiesnešu, juristu un žurnālistu, asociācijas,
- esošos rādītājus un kritērijus, ko izstrādājušas starptautiskās organizācijas un NVO,
- Eiropas Padomi, jo īpaši Venēcijas komisiju, Pretkorupcijas starpvalstu grupu (*GRECO*), Eiropas Padomes Vietējo un reģionālo pašvaldību kongresu un Eiropas Tiesu sistēmas efektivitātes komisiju (*CEPEJ*),
- tādas starptautiskās organizācijas kā Apvienoto Nāciju Organizāciju, Eiropas Drošības un sadarbības organizāciju (*EDSO*) un Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija (*ESAO*),
- Eiropas Savienības Tiesas, Eiropas Cilvēktiesību tiesu un citu starptautisko tiesu, tribunālu un Līgumu struktūru judikatūru,
- jebkādas Eiropas Parlamenta rezolūcijas vai citus šīs iestādes dokumentus, tostarp tā ikgadējo ziņojumu par pamattiesību situāciju Eiropas Savienībā,
- Savienības iestāžu sniegto informāciju.

Visa informācija, kas saņemta no šajā pantā minētajiem avotiem, kā arī DTP ekspertu grupas sagatavotais Eiropas DTP ziņojuma projekts, tostarp valstīm adresētie ieteikumi, tiek publiskoti Komisijas vietnē.

7. pants

Eiropas DTP ziņojumu noformē saskaņotā formātā, tam ir pievienoti valstīm adresēti ieteikumi un to izstrādā, īpašu uzmanību pievēršot šādiem aspektiem:

- varas nošķīrums,
- valsts neitralitāte,
- politisko lēmumu atgriezeniskums pēc vēlēšanām,
- iestāžu kontroles un līdzsvara sistēma, kas nodrošina, ka valsts neitralitāte nav apšaubāma,
- valsts un iestāžu pastāvība, kuras pamatā ir konstitūcijas nemainīgums,
- plašsaziņas līdzekļu brīvība un plurālisms,

- vārda brīvība un biedrošanās brīvība,
- pilsoniskās telpas un efektīvu pilsoniskā dialoga mehānismu veicināšana,
- iedzīvotāju tiesības uz aktīvu un pasīvu demokrātisko līdzdalību vēlēšanās un līdzdalības demokrātija,
- integritāte un korupcijas neesamība,
- pārredzamība un pārskatatbildība,
- likumīgums,
- juridiskā noteiktība,
- varas ļaunprātīgas vai nepareizas izmantošanas nepieļaušana,
- vienlīdzība likuma priekšā un diskriminācijas nepieļaušana,
- tiesu iestāžu pieejamība: neatkarība un objektivitāte, taisnīga tiesa, konstitucionālais tiesiskums (attiecīgā gadījumā), kā arī neatkarīga juridiskā profesija,
- īpašas grūtības tiesiskuma jomā: korupcija, interešu konflikts, personas datu vākšana un uzraudzība,
- Hartas I–VI sadaļa,
- ECTK un tai pievienotie protokoli.

8. pants

Demokrātijas, tiesiskuma un pamattiesību stāvokļa novērtējumu dalībvalstīs, kā arī valstīm adresēto ieteikumu projektus izstrādā pārstāvošs neatkarīgo ekspertu grupa (DTP ekspertu grupa), pamatojoties uz kvantitatīvu un kvalitatīvu pārskatu par pieejamiem datiem un informāciju.

8.1. DTP ekspertu grupas sastāvā ir šādi locekļi:

- pa vienam neatkarīgam ekspertam, ko iecēlis katras dalībvalsts parlaments; ekspertu grupas locekļi ir kvalificēti konstitucionālo tiesu vai augstāko tiesu tiesneši, kas konkrētajā brīdī nav aktīvi nodarbināti tiesās;
- desmit eksperti, ko ar divu trešdaļu balsu pārsvaru iecēlis Eiropas Parlaments un kas izraudzīti no tādu ekspertu saraksta, kurus nominējušas šādas organizācijas:
 - i) Visu Eiropas akadēmiju federācija (*ALLEA*);
 - ii) Valstu cilvēktiesību aizsardzības iestāžu Eiropas tīkls (*ENNHRI*);
 - iii) Eiropas Padome, tostarp Venēcijas komisija, *GRECO* un Eiropas Padomes cilvēktiesību komisārs;
 - iv) *CEPEJ* un Eiropas advokātu kolēģija un juristu biedrību padome (*CCBE*);

v) ANO, EDSO un ESAO.

8.2. DTP ekspertu grupa ievēl priekšsēdētāju no savu dalībnieku vidus.

8.3. Lai atvieglotu Eiropas DTP ziņojuma projekta un valstīm adresēto ieteikumu projektu sagatavošanu, Komisija nodrošina sekretariātu DTP ekspertu grupai, lai tas spētu efektīvi darboties, jo īpaši, vācot datus un apzinot informācijas avotus, kas jāpārskata un jāizvērtē, un sniedzot administratīvu atbalstu projektu sagatavošanas procesā.

9. pants

DTP ekspertu grupa izvērtē katru dalībvalsti attiecībā uz 7. pantā uzskaitītajiem aspektiem un apzina iespējamus riskus un pārkāpumus. Lai aizsargātu DTP ekspertu grupas neatkarību un Eiropas DTP ziņojumu objektivitāti, minēto analīzi veic, pamatojoties uz anonīmu un neatkarīgu katra eksperta vērtējumu. DTP ekspertu grupas locekļi tomēr var savstarpēji apspriesties, lai diskutētu par metodēm un vienotos par standartiem.

DTP ekspertu grupa katru gadu pārskata vērtēšanas metodes un vajadzības gadījumā tās attīsta, uzlabo, papildina un groza, ja nepieciešams, savstarpēji vienojoties Eiropas Parlamentam, Padomei un Komisijai, un pēc apspriešanās ar valstu parlamentiem, ekspertiem un pilsonisko sabiedrību.

10. pants

Komisijas īstenotā Eiropas DTP ziņojuma pieņemšana aizsāk parlamentārās debates un debates Padomē, kuru mērķis ir pievērsties Eiropas DTP ziņojuma rezultātiem un valstīm adresētajiem ieteikumiem, veicot šādus pasākumus:

- Eiropas Parlaments rīko parlamentārās debates, pamatojoties uz Eiropas DTP ziņojumu, un pieņem rezolūciju. Minētās debates būtu jārīko tā, lai nospraustu uzstādījumus un mērķus, kas ir jāsasniedz, un nodrošinātu līdzekļus, ar kuru palīdzību Savienībā pastāvošās kopīgās izpratnes par demokrātiju, tiesiskumu un pamattiesībām ietvaros izvērtē katru gadu notikušās izmaiņas. Attiecīgās procedūras būtu jāīsteno ātri, lai radītu šādus līdzekļus, kas ne tikai ļaus ātri un efektīvi novērot katru gadu notikušās izmaiņas, bet arī nodrošināt, ka visas attiecīgās puses ievēro saistības.
- Parlamentārajām debatēm vajadzētu būt daļai no daudzgadu strukturētā dialoga starp Eiropas Parlamentu, Padomi un Komisiju un dalībvalstu parlamentiem, un tajās vajadzētu iesaistīt arī pilsonisko sabiedrību, *FRA* un Eiropas Padomi.
- Padome rīko gadskārtējas debates, pamatojoties uz savu dialogu tiesiskuma jomā un ņemot par pamatu Eiropas DTP ziņojumu, un pieņem Padomes secinājumus, aicinot valstu parlamentus reaģēt uz Eiropas DTP ziņojumu, priekšlikumiem vai reformām.
- Pamatojoties uz Eiropas DTP ziņojumu, Komisija var nolemt uzsākt sistēmiska pārkāpuma procedūru saskaņā ar LES 2. pantu un LESD 258. pantu, apvienojot vairākas pārkāpumu lietas.
- Pamatojoties uz Eiropas DTP ziņojumu, pēc apspriešanās ar Eiropas Parlamentu un Padomi, Komisija var pieņemt lēmumu iesniegt priekšlikumu novērtējumam par to, kā dalībvalstis īsteno Savienības politiku brīvības, drošības un tiesiskuma jomā saskaņā ar LESD 70. pantu.

- 10.1. Pamatojoties uz Eiropas DTP ziņojumu, ja dalībvalsts nodrošina atbilstību visiem 7. pantā uzskaitītajiem aspektiem, nekāda rīcība nav vajadzīga.
- 10.2. Pamatojoties uz Eiropas DTP ziņojumu, ja dalībvalsts neatbilst vienam vai vairākiem 7. pantā uzskaitītajiem aspektiem, Komisija nekavējoties uzsāk dialogu ar minēto dalībvalsti, ņemot vērā valstij adresētos ieteikumus.
- 10.2.1. Ja valstij adresētais ziņojums par dalībvalsti ietver ekspertu grupas vērtējumu, ka nepārprotami pastāv LES 2. pantā minēto vērtību nopietna pārkāpuma risks un ka ir pietiekami pamatots iemesls piemērot LES 7. panta 1. punktu, šo lietu nekavējoties apspriež Eiropas Parlaments, Padome un Komisija un pieņem argumentētu lēmumu, kuru dara publiski pieejamu.
- 10.3. Pamatojoties uz Eiropas DTP ziņojumu, ja valstij adresētais ziņojums par dalībvalsti ietver ekspertu grupas vērtējumu, ka nopietni un sistemātiski (t.i., situācija saasinās vai paliek nemainīga vismaz divu gadu periodā) tiek pārkāptas LES 2. pantā minētās vērtības un ka ir pietiekami pamatots iemesls piemērot LES 7. panta 2. punktu, lietu nekavējoties apspriež Eiropas Parlaments, Padome un Komisija un katra iestāde pieņem argumentētu lēmumu, kuru dara publiski pieejamu.

11. pants

Pamattiesības ietver ietekmes novērtējumā, ko veic visiem Komisijas tiesību aktu priekšlikumiem saskaņā ar Iestāžu nolīguma par labāku likumdošanas procesu 25. pantu.

Saskaņā ar 8. pantu izveidotais DTP ekspertu grupa novērtē, kā demokrātiju, tiesiskumu un pamattiesības ievēro Eiropas Parlaments, Padome un Komisija.

12. pants

Tiek izveidota starpiestāžu ietekmes novērtēšanas darba grupa (Darba grupa) ar mērķi uzlabot iestāžu sadarbību attiecībā uz ietekmes novērtējumiem un izveidot pamattiesību un tiesiskuma ievērošanas kultūru. Darba grupa apspriežas ar valstu ekspertiem agrīnā posmā, lai varētu labāk paredzēt aktu īstenošanas problēmas dalībvalstīs, kā arī lai palīdzētu pārvarēt atšķirīgas interpretācijas un izpratnes starp dažādām Savienības iestādēm attiecībā uz pamattiesību un tiesiskuma ietekmi uz Savienības tiesību aktiem. Darba grupa balstās uz Padomes Pamatnostādnēm par metodiskiem pasākumiem, kas būtu jāveic, lai pārbaudītu pamattiesību saderīgumu Padomes sagatavošanas struktūrās, Komisijas Stratēģiju Pamattiesību hartas efektīvai īstenošanai Eiropas Savienībā, Komisijas Darbības pamatnostādnēm par pamattiesību ņemšanu vērā Komisijas ietekmes novērtējumos, rīku Nr. 24 no labāka regulējuma rīkiem un Eiropas Parlamenta Reglamenta 38. pantu, lai nodrošinātu demokrātijas, tiesiskuma un pamattiesību ievērošanu un veicināšanu.

13. pants

Šādus ikgadējos Eiropas Parlamenta, Padomes un Komisijas ziņojumus, kas attiecas uz tiesiskuma un pamattiesību piemērošanu un ievērošanu Savienības iestādēs, iesniedz līdztekus Eiropas DTP ziņojuma ikgadējam DTP politikas ciklam:

- ikgadējo ziņojumu par Hartas piemērošanu;
- ikgadējo ziņojumu par Savienības tiesību aktu piemērošanu;

- ikgadējo ziņojumu par Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 1049/2001¹ piemērošanu.

14. pants

Šis nolīgums stājas spēkā ...

...,

Eiropas Parlamenta vārdā –

priekšsēdētājs

Eiropas Savienības Padomes vārdā –

priekšsēdētājs

Eiropas Komisijas vārdā –

priekšsēdētājs

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1049/2001 (2001. gada 30. maijs) par publisku piekļuvi Eiropas Parlamenta, Padomes un Komisijas dokumentiem (OV L 145, 31.5.2001., 43. lpp.).